

Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija
Patērētāju tiesību aizsardzības centrs

K.Valdemāra ielā 157, Rīgā, LV – 1013 • tālr. (+371) 67388624 • fakss (+371) 67388634 • e-pasts: ptac@ptac.gov.lv

AS „Parex banka”
Reģ.Nr. 40003074590
Smilšu ielā 3
Rīgā, LV- 1522

LĒMUMS
patērētāju tiesību pārkāpuma lietā
Rīgā

2007.gada 5.septembrī

Nr. 58-pt

Patērētāju tiesību aizsardzības centrā (turpmāk - *PTAC*) līdz šim vairākkārt saņemta informācija par AS „Parex Banka” patērētājiem piedāvāto kredīta piešķiršanas pakalpojumu.

Ņemot vērā *PTAC* rīcībā esošos materiālus, *PTAC* **konstatē**:

[1] *PTAC* rīcībā ir nonākušas divas AS „Parex banka” 2007.gada 9.augusta patērētājiem adresētas vēstules par kredītlimita izmantošanas iespēju (turpmāk - *Vēstules*). Iepazīstoties ar *Vēstulju* saturu, *PTAC* konstatē, ka tajās patērētājiem ir izteikts piedāvājums papildus algas kartē esošajiem līdzekļiem izmantot kredītlimitu noteiktas naudas summas apmērā. *Vēstulēs* norādīts, ka, ja patērētājs vēlas atteikties no AS „Parex banka” piedāvājuma, viņam par to jāinformē AS „Parex banka”, līdz attiecīgajam datumam zvanot pa attiecīgo tālruņa numuru vai vērsties jebkurā bankas apkalpošanas centrā. Vienlaikus *Vēstulēs* minēts, ka, ja līdz norādītajam datumam AS „Parex banka” nebūs saņēmusi paziņojumu par atteikšanos no iespējas izmantot bankas piedāvāto kredītlimitu, tad *Vēstulēs* precizētajā datumā tiks noteikts attiecīgs kredītlimits patērētāja algas kartes kontam.

[2] Sakarā ar *Vēstulēs* minēto *PTAC* 2007.gada 15.augustā pieprasīja AS „Parex Banka” sniegt paskaidrojumus, kā arī aicināja AS „Parex Banka” veikt attiecīgas darbības, lai pārtrauktu patērētāju tiesību pārkāpumu saistībā ar piedāvāto kredītlimita piešķiršanas pakalpojumu tādā veida, ka patērētājam ir jāveic noteiktas darbības, lai atteiktos no šī pakalpojuma.

[3] 2007.gada 27.augustā *PTAC* saņēma AS „Parex Banka” paskaidrojumus (turpmāk - *Paskaidrojumi*), kuros AS „Parex Banka” neatzīst patērētāju tiesību pārkāpumu.

AS „Parex Banka” *Paskaidrojumos* vērš uzmanību uz to, ka AS „Parex Banka” 2003.gadā vērsās *PTAC* ar prasījumu sniegt informāciju par kredītlimita piešķiršanas

piedāvājumu bankas emitēto maksājuma karšu īpašniekiem, lai izvērtētu šī piedāvājuma atbilstību patērētāju tiesību normām. AS „Parex Banka” uzsver, ka toreiz *PTAC* nenoteica nekādus aizliegumus kredītlimita piešķiršanas piedāvājumam tādā formā, kādā to veica AS „Parex Banka” toreiz un arī tagad, tajā skaitā netika izdots administratīvais akts, kas AS „Parex Banka” uzliktu par pienākumu veikt konkrētas darbības vai atturēties no tām.

AS „Parex Banka” norāda, ka šajā gadījumā ir runa par reālīgumu, kad darījums ir uzskatāms par noslēgtu tikai pēc tam, kad nauda nodota saņēmējam. Ja aizņēmējam ir atvērta kredītlīnija (kredītlimits), par aizdotām uzskatāmas summas, ar kurām aizņēmējs ir faktiski rīkojies. Līdz ar to AS „Parex Banka” uzskata, ka pakalpojums tiek sniegts ar brīdi, kad klients ir uzsācis izmantot kredītlimita līdzekļus, proti, ar savām darbībām ir paudis izvēli un gribu izmantot piedāvāto pakalpojumu. Līdz brīdim, kamēr klients augstāk minētajā veidā to nav darījis, nekādas saistības un maksājumi (piemēram, par pakalpojuma sniegšanu, naudas līdzekļu rezervēšanu) klientam sakarā ar AS „Parex Banka” izteikto piedāvājumu nerodas, jo maksa par kredītlimita līdzekļu izmantošanu procentu veidā tiek ieturēta pēc tam, kad klients ir izmantojis šos līdzekļus, bez tam tikai par to summu, kāda ir izmantota. Ja arī klients neinformē AS „Parex Banka” par nevēlēšanos izmantot attiecīgo pakalpojumu, kā tas ir lūgts informatīvajās vēstulēs, tas nekalpo par pamatu uzskatīt, ka pakalpojums patērētājam tiek sniegts jeb uzspiests.

AS „Parex Banka” arī norāda, ka klientam nav pienākums paziņot AS „Parex Banka” par savu lēmumu pieņemt piedāvājumu vai to noraidīt kādā noteiktā formā, jo tas ir tikai lūgums. Ja klients neinformē AS „Parex Banka” par savu lēmumu noraidīt piedāvājumu, AS „Parex Banka” ir saistīta ar izteikto piedāvājumu (neatsaucama oferte), līdz ar to nodrošina pakalpojuma pieejamību. AS „Parex Banka” uzsver, ka kredītlimita piešķiršana maksājuma kartes kontam pati par sevi nerada klientam nekādas neizdevīgas sekas un saistības.

Bez tam AS „Parex Banka” uzskata, ka netiek pārkāptas *Patērētāju tiesību aizsardzības likuma* normas, jo kredītlimita piedāvāšanas iniciatīva ir paredzēta AS „Parex Banka” emitēto maksājuma karšu Kartes lietošanas un apkalpošanas noteikumos (5.1.2.punkts u.c.), kuri uzskatāmi par AS „Parex Banka” un patērētāja noslēgtā līguma sastāvdaļu un kuru paraugformu AS „Parex Banka” pievienojusi *PTAC* sniegtajiem *Paskaidrojumiem*.

Paskaidrojumos AS „Parex Banka” informē, ka 2007.gadā šāda veida piedāvājumi ir nosūtīti vairāk kā 11000 klientu, no kuriem vairāk kā 70% ir pieņēmuši AS „Parex Banka” piedāvājumu, un saņemtas piecas klientu pretenzijas.

AS „Parex Banka” atzīst, ka nav pamata uzskatīt, ka kārtība, kādā AS „Parex Banka” vērsas ar piedāvājumu pie saviem klientiem, būtu klientiem apgrūtinoša, nevēlama un konfliktus izraisoša, norādot, ka atteikšanās no piedāvājuma klientam nesagādā papildu izdevumus, jo tālruņa numurs, kas norādīts informatīvajās vēstulēs, ir bezmaksas tālruņa numurs.

Izvērtējot *PTAC* rīcībā esošo informāciju, kā arī AS „Parex Banka” sniegtos *Paskaidrojumus*, ***PTAC secina:***

1. Saskaņā ar *Patērētāju tiesību aizsardzības likuma* (turpmāk - *PTAL*) 25.panta trešo daļu *PTAC* darbības mērķis ir efektīvas patērētāju tiesību un interešu aizsardzības nodrošināšana. *PTAL* 25.panta astotā daļa paredz, ka, ja konstatēts patērētāju tiesību pārkāpums, kas skar patērētāju individuālās vai grupas intereses (patērētāju kolektīvās

intereses), un tas var radīt kaitējumu vai zaudējumus atsevišķa patērētāja tiesībām, *PTAC* ir tiesīgs pieņemt lēmumu, ar kuru uzdod pakalpojuma sniedzējam izbeigt pārkāpumu un veikt noteiktas darbības tā ietekmes novēršanai un kurā nosaka termiņu šo darbību izpildei. Līdz ar to *PTAC* kompetencē ir pieņemt lēmumu patērētāju tiesību pārkāpuma novēršanai.

2. Saskaņā ar *PTAL* 3.panta 1.punktu patērētāja tiesības ir pārkāptas, ja, „iegādājoties precī vai saņemot pakalpojumu, nav ievērota patērētāja izvēles brīvība un viņa izteiktā griba”.

3. Atbilstoši *PTAL* 4.panta pirmās daļas noteikumiem, „stājoties līgumattiecībās ar ražotāju, pārdevēju vai pakalpojuma sniedzēju, patērētājam jānodrošina iespēja pilnībā realizēt savu izvēli un gribu, iegādājoties tieši tādu precī vai saņemot pakalpojumu, kādu patērētājs vēlas, izņemot likumā noteiktos ierobežojumus. Ražotāja, pārdevēja vai pakalpojuma sniedzēja pienākums ir respektēt šo gribu. Izvēle un griba paužama līguma noteikumos, vai arī tai jābūt redzamai pēc lietas apstākļiem”. Savukārt *PTAL* 4.panta trešā daļa paredz, ka „patērētājam nav pienākums pieņemt precī vai pakalpojumu un samaksāt cenu par precī vai pakalpojumu, ja prece ir piegādāta vai pakalpojums sniegts, patērētājam neizdarot pasūtījumu”.

4. *PTAC*, izvērtējot AS „Parex Banka” darbību, kuras rezultātā patērētājiem automātiski tiek piešķirts kredītlimits gadījumos, ja tie bankas noteiktajā termiņā nav paziņojuši par atteikšanos no iespējas izmantot piedāvāto kredītlimitu, atzīst, ka šāda pakalpojuma sniedzēja rīcība liedz patērētājiem pilnībā brīvi realizēt savu izvēli un gribu, tādējādi aizskarot ar *PTAL* aizsargātās patērētāju tiesības.

5. No *Vēstulēs* minētā izriet, ka patērētājiem ir izteikts piedāvājums saņemt bankas pakalpojumu kredīta piešķiršanas veidā, bet šī pakalpojuma izmantošanas nevēlēšanās gadījumā patērētājiem ir uzlikts pienākums atteikties no tā, noteiktā termiņā zvanot pa tālruni vai personīgi vērsties pie pakalpojuma sniedzēja, pretējā gadījumā, patērētājiem neziņojot par atteikšanos no izteiktā piedāvājuma, bankas pakalpojums tiek sniegts *Vēstulēs* norādītajos datumos.

PTAC konstatē, ka situācijā, kad patērētājam, neatsakoties no konkrētā piedāvājuma, attiecīgais pakalpojums tiek sniegts, tiek pārkāptas patērētāja tiesības, jo pakalpojuma sniedzējs nav ievērojis patērētāja izvēles brīvību un viņa izteikto gribu.

PTAC norāda, ka patērētājam ir jānodrošina iespēja realizēt savu izvēles brīvību, proti, patstāvīgi izvēlēties pieņemt vai nepieņemt kādu pakalpojumu, un patērētājam nevar likt veikt kādas aktīvas darbības, lai atteiktos no noteikta piedāvājuma, tai skaitā, liekot zvanīt pa tālruni vai personīgi vērsties pie pakalpojuma sniedzēja, lai arī šādas darbības patērētājam nesagādātu papildu izdevumus. *PTAC* uzsver, ka patērētājam nevar uzlikt par pienākumu pieņemt pakalpojumu un maksāt par to, ja pakalpojums sniegts, lai gan patērētājs nav izdarījis pasūtījumu, kā to nosaka *PTAL* 4.panta trešā daļa. No *PTAL* 4.panta trešās daļas noteikumiem izriet, ka, lai pakalpojuma sniedzējs varētu sniegt noteiktu pakalpojumu, vispirms ir nepieciešama patērētāja piekrišana.

Saskaņā ar *PTAL* 4.panta pirmās daļas noteikumiem patērētāja izvēle un griba atspoguļojas līguma noteikumos, vai arī tai jābūt redzamai pēc lietas apstākļiem. *PTAL* 8.panta otrā daļa nosaka, ka patērētāja kreditēšanas līgums slēdzams rakstveidā, savukārt, 1999.gada 13.jūlija Ministru kabineta noteikumos Nr.257 „*Noteikumi par patērētāja kreditēšanas līgumu*” (turpmāk - *MK Noteikumi*) ir noteiktas prasības attiecībā uz patērētāja kreditēšanas līgumā ietveramo informāciju. *PTAC* norāda, ka normatīvajos aktos noteikto prasību neievērošanas gadījumā patērētāja kreditēšanas

līgums atzīstams par spēkā neesošu. Izvērtējot lietas apstākļus, *PTAC* uzskata, ka, ņemot vērā, ka AS „Parex Banka” ir paredzējusi tiesības automātiski piešķirt bankas piedāvāto kredītlimitu, ja klients nav paziņojis par atteikšanos no iespējas izmantot kredītlimitu, šādā situācijā, no vienas puses, AS „Parex Banka” kā pakalpojuma sniedzējai nav iespējams noskaidrot patērētāja patieso gribu un izvēli, jo patērētājs nav sniedzis nekādu viedokli par piedāvājumu, savukārt, klusēšana nav vienmēr uzskatāma par piekrišanu, un, no otras puses, patērētājs, kuram nekad nav bijusi vēlēšanās saņemt kredītlimitu, tiek nostādīts situācijā, ka tam ir jāveic noteiktas aktīvas darbības, lai atteiktos no šāda bankas piedāvājuma. Līdz ar to secināms, ka patērētāja izvēle un griba nav redzama pēc lietas apstākļiem.

PTAC precizē, ka tas nenozīmē, ka darījuma noslēgšanas iniciatīvai vienmēr ir jānāk tikai no patērētāja puses. Jebkura darījuma pamatā ir līgumslēdzēju pušu vienošanās un viedokļu apspriešana. Tomēr pakalpojuma sniedzējs, izrādot darījuma noslēgšanas iniciatīvu, nav tiesīgs likt patērētājam pieņemt pakalpojumu, lai gan patērētājs to nav pasūtījis.

Neskatoties uz AS „Parex Banka” apgalvojumu, ka līdz brīdim, kamēr klients nav uzsācis izmantot kredītlimita līdzekļus, nekādas saistības un maksājumi klientam nerodas, jo maksa par kredītlimita līdzekļu izmantošanu tiek ieturēta tikai pēc tam, kad klients ir izmantojis šos līdzekļus, *PTAC* ņem vērā faktu, ka, patērētājam nepaziņojot par atteikšanos no kredītlimita izmantošanas iespējas, pakalpojuma sniedzējs automātiski piešķir kredītlimitu, tātad AS „Parex Banka” piešķir sev tiesības sniegt pakalpojumu, nenoskaidrojot patērētāja patieso izvēli un gribu. Kā minēts, *PTAL* 4.panta pirmā daļa nosaka, ka patērētāja izvēle un griba paužama līguma noteikumos vai tai jābūt redzamai pēc lietas apstākļiem. Šajā gadījumā AS „Parex Banka” nepiedāvā noslēgt atsevišķus kredītēšanas līgumus (kas slēdzami rakstveidā) un patērētāja izvēle un griba nav redzama pēc lietas apstākļiem, jo nekāda veida informācijas nesniegšana par piedāvāto pakalpojumu no patērētāja puses nav viennozīmīgs apliecinājums tam, ka tā patiesā griba un izvēle ir saņemt konkrēto pakalpojumu. Tā, piemēram, situācijā, kad patērētājs ilgstoši atrodas ārvalstīs un norēķinās ar maksājuma karti, tam nemaz nav iespējams iepazīties ar bankas piedāvājumu un līdz ar to paust savu izvēli un gribu, bet vienlaikus pakalpojuma sniedzējs patērētāja neatteikšanos no bankas izteiktā piedāvājuma jebkurā gadījumā uztver kā patērētāja piekrišanu tam un nolemj automātiski sniegt attiecīgo pakalpojumu. Iespējama arī tāda situācija, kad patērētājs norēķinās ar maksājuma karti, nezinot bankas kontā atlikušās naudas summas apmēru, un, trūkstot bankas kontā nepieciešamajai naudas summai, patērētājs automātiski uzsāk lietot bankas piešķirto kredītlimitu, kaut arī nav vēlējies to izmantot. *PTAC* norāda, ka šāda rīcība no pakalpojuma sniedzēja puses saskaņā ar *PTAL* 4.panta trešo daļu ir uzskatāma par patērētāja izvēles brīvības un gribas neievērošanu, kas atbilstoši *PTAL* 3.panta 1.punktam ir patērētāja tiesību pārkāpums.

Vadoties no augstāk minētā, *PTAC* uzskata, ka AS „Parex Banka”, nosūtot patērētājiem tāda satura piedāvājumus kā *Vēstulēs* minētos, ir pārkāpusi normatīvajos aktos aizsargātās patērētāju tiesības.

6. AS „Parex Banka” *Paskaidrojumos* norāda, ka konkrētajā gadījumā netiek pārkāpts *PTAL*, jo kredītlimita piedāvāšanas iniciatīva ir paredzēta AS „Parex Banka” emitēto maksājumu karšu Kartes lietošanas un apkalpošanas noteikumos (turpmāk - *Bankas noteikumi*), kuri uzskatāmi par AS „Parex Banka” un patērētāja noslēgtā līguma sastāvdaļu.

Izvērtējot *Bankas noteikumus*, *PTAC* konstatē, ka *Bankas noteikumu* 5.1.2.apakšpunkts nosaka: „*Klients piekrīt tam, ka Bankai ir tiesības piedāvāt Klientam Kredītlimitu arī pēc savas iniciatīvas un pēc saviem ieskatiem, nosūtot par to Klientam paziņojumu, kurā tiek norādīta Kredītlimita piešķiršanas diena, kas nevar būt ātrāk kā pēc 14 (četrpadsmit) kalendāra dienām no paziņojuma nosūtīšanas dienas, atteikšanās no Kredītlimita kārtība un cita ar Kredītlimitu saistītā informācija. Ja Klients līdz paziņojuma norādītajam datumam nav atteicies no Kredītlimita, Banka uzskata, ka Klients klusējot ir izteicis savu gribu saņemt Kredītlimitu, tādēļ paziņojumā norādītajā dienā Klientam tiek piešķirts Kredītlimits. Ja Bankai ir pamatots iemesls uzskatīt, ka Klients paziņojumu nav saņēmis, Kredītlimits Klientam netiek piešķirts (...).*”

No šī *Bankas noteikumu* apakšpunkta izriet, ka AS „Parex Banka” ir paredzējusi sev tiesības piešķirt patērētājam kredītlimitu, ja patērētājs līdz attiecīgajā paziņojumā norādītajam termiņam nav atteicies no šī piedāvājuma, jo AS „Parex Banka” uzskata, ka patērētājs klusējot ir izteicis savu gribu saņemt konkrēto pakalpojumu.

PTAC norāda, ka, tā kā pakalpojuma sniedzējs ir sev piešķīris tiesības automātiski sniegt kredītlimita piešķiršanas pakalpojumu, uzskatot klusēšanu par patērētāja gribas un izvēles izpausmi, *Bankas noteikumos* ietvertais 5.1.2.apakšpunkta noteikums nostāda patērētāju neizdevīgā stāvoklī un ir pretrunā ar labticīguma prasībām, kas saskaņā ar *PTAL* 5.panta otrās daļas 5.punktu pārkāpj līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu. *PTAC* atzīst, ka minētais *Bankas noteikumu* 5.1.2.apakšpunkts rada būtisku neatbilstību līgumslēdzēju pušu tiesībās un pienākumos par sliktu patērētājam. *PTAC* uzskata, ka no *Bankas noteikumu* 5.1.2.apakšpunkta izrietošā kredītlimita piešķiršanas kārtība apgrūtina patērētāju, jo tam tiek uzlikts par pienākumu atteikties no attiecīgā piedāvājuma, kas patērētāju nostāda obligātas aktīvas darbības veikšanas stāvoklī, kas tādā gadījumā ir vērtējams tam par sliktu.

PTAC atkārtoti norāda, ka saskaņā ar *PTAL* 4.panta pirmās daļas noteikumiem patērētāja izvēle un griba paužama līguma noteikumos, vai arī tai jābūt redzamai pēc lietas apstākļiem. Savukārt *PTAL* 8.panta otrā daļa un ceturtā daļa paredz patērētāja kreditēšanas līguma rakstveida formu un to, ka patērētājā kreditēšanas līgumā ir jābūt ietvertai *MK Noteikumos* noteiktajai informācijai. Līdz ar to *Bankas noteikumus* nevar uzskatīt par līgumu, kurā pausta patērētāja izvēle un griba saņemt kreditēšanas pakalpojumu. Arī no lietas apstākļiem nav konstatējama patērētāja izvēles un gribas izpausme.

PTAC atzīmē, ka saskaņā ar *PTAL* 4.panta otrās daļas noteikumiem pirms pakalpojuma saņemšanas patērētājam ir jādod iespēja novērtēt attiecīgā pakalpojuma derīgumu un atbilstību. Ņemot vērā, ka saskaņā ar *Bankas noteikumu* 5.1.2.apakšpunktu patērētājam, neatsakoties no izteiktā piedāvājuma noteiktā termiņā, automātiski tiek sniegts pakalpojums (piešķirts kredītlimits), patērētājam pirms pakalpojuma saņemšanas nav dota iespēja novērtēt šī pakalpojuma derīgumu un atbilstību (piemēram, novērtēt kredīta procentu likmes, kreditēšanas līguma atcelšanas noteikumus, atbildību par līgumsaistību pārkāpumiem un citus pakalpojuma sniegšanas nosacījumus), tādējādi tiek ierobežota patērētāja izvēles brīvība un gribas izpausme.

Saskaņā ar *PTAL* 4.panta trešo daļu patērētājam nav pienākums pieņemt pakalpojumu un samaksāt cenu par pakalpojumu, ja tas sniegts, patērētājam neizdarot pasūtījumu. *Bankas noteikumu* 5.1.2.apakšpunkts nosaka, ka gadījumā, ja patērētājs

nav atteicies no kredītlimita piedāvājuma līdz attiecīgajam datumam, AS „Parex Banka” uzskata, ka patērētājs klusējot ir izteicis savu gribu saņemt kredītlimitu, pamatojoties uz ko tam tiek piešķirts kredītlimits.

Civillikuma 1428.pants paredz, ka gribu var izteikt vai nu noteikti, vai klusējot; noteikti gribu var izteikt vai nu ar vārdiem, mutiski vai rakstiski, vai ar zīmēm, kam ir vārdu nozīme; savukārt, griba ir izteikta klusējot, kad tā izpaužas bez tieša mērķa izteikt gribu taisni šajā izpratnē; darbībai, kas uzskatāma par klusējot izdarītu gribas izteikumu, jābūt tādai, lai no tās varētu droši secināt tādas gribas esamību. Situācijā, kad patērētāja neatteikšanās no kredītlimita piešķiršanas tiek uzskatīta par piekrišanu izteiktajam piedāvājumam, ir jāizvērtē, vai klusējot (pilnīgas bezdarbības rezultātā) ir izteikta patērētāja griba saņemt šāda veida pakalpojumu.

Civillikuma 1430.pants nosaka, ka klusēšana nav atzīstama ne par piekrišanu, ne par noliegšanu, izņemot to gadījumu, kad likums tieši prasa pārtraukt klusēšanu, lai to neatzītu par piekrišanu. No šī *Civillikuma* panta izriet, ka pilnīga bezdarbība nav juridiski nozīmīga (Skat. „Latvijas Republikas Civillikuma komentāri: Ceturtā daļa. Saistību tiesības”, autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā, Rīga: Mans Īpašums, 2000, 39.lpp.), un konkrētajā gadījumā nav likuma, kas tieši prasītu pārtraukt klusēšanu, lai to neatzītu par piekrišanu. Turklāt civiltiesībās pastāv princips, ka šaubu gadījumā klusēšana atzīstama par nepiekrišanas zīmi.

Bez tam likums (*PTAL* 8.panta trešā daļa) nosaka patērētāja kreditēšanas līgumam rakstveida formu. Atbilstoši *Civillikuma* 1429.pantam, ja likums noteic gribas izteikumam zināmu formu, tad klusējot izdarīts gribas izteikums, kaut arī tas būtu pilnīgi skaidrs, nav pietiekošs. *PTAL* 4.panta pirmā daļa nosaka, ka patērētāja griba paužama līguma noteikumos. Ņemot vērā, ka saskaņā ar *Bankas noteikumu* 5.1.2.apakšpunktu patērētājam tiek automātiski piešķirts kredītlimits, ja tas neatsakās no izteiktā piedāvājuma (klusē), un netiek noslēgts atsevišķs rakstveida līgums, kurā ietverta *MK Noteikumos* norādītā informācija, secināms, ka šajā gadījumā netiek ievērota likumā noteiktā gribas izteikuma forma un klusējot izdarītais gribas izteikums, lai saņemtu kreditēšanas pakalpojumu, nav pietiekošs. Turklāt saskaņā ar *Civillikuma* 1484.pantu, ja likums prasa rakstisku formu kā darījuma būtisku sastāvdaļu, tad darījums atzīstams par spēkā neesošu, līdz ar to jebkāda veida gribas izteikums nerada attiecīgas, no darījuma būtības izrietošas juridiskas sekas.

Ņemot vērā iepriekš minēto, *PTAC* atzīst, ka patērētājs gribu saņemt kredīta piešķiršanas pakalpojumu nevar izteikt klusējot (pilnīgas bezdarbības veidā, tas ir, neatsakoties no izteiktā piedāvājuma) un klusēšana nav atzīstama par pasūtījuma izdarīšanu no patērētāja puses. Pretējā gadījumā tiek pārkāpts *PTAL* 4.panta trešās daļas noteikums.

Vadoties no augstāk minētā, *PTAC* secina, ka *Bankas noteikumu* 5.1.2.apakšpunkts ir pretrunā ar normatīvo aktu noteikumiem, kā arī līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu.

Saskaņā ar *PTAL* 3.panta 2.punkta noteikumiem „patērētāja tiesības ir pārkāptas, ja nav ievērots līgumslēdzēju pušu vienlīdzības princips un līguma noteikumi ir netaisnīgi”. Savukārt saskaņā ar *PTAL* 6.panta pirmo daļu „ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs nedrīkst piedāvāt tādus līguma noteikumus, kas ir pretrunā ar līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu, šo likumu un citiem normatīvajiem aktiem”. Tātad atbilstoši *PTAL* 6.panta pirmās daļas noteikumiem pārdevējs nedrīkst iekļaut netaisnīgus līguma noteikumus patērētājiem piedāvātajos līgumos un to projektos. Saskaņā ar *PTAL* 6.panta trešās daļas noteikumiem par

netaisnīgu līguma noteikumu ir uzskatāms līguma noteikums, ja līgumslēdzējas puses to nav savstarpēji apspriedušas un ja tas pretēji labticīguma prasībām rada būtisku neatbilstību līguma noteiktajās līgumslēdzēju pušu tiesībās un pienākumos par sliktu patērētājam. *PTAL* 6.panta ceturtajā daļā noteikts, ka, „novērtējot līguma noteikumus, ņem vērā pārdotās preces vai sniegtā pakalpojuma raksturu, visus apstākļus, kādos līgums noslēgts, kā arī noslēgtā līguma un ar to saistītā līguma noteikumus”.

Lai arī patērētājs ir parakstījis līgumu, tomēr *PTAL* ir paredzēti izņēmumi no vispārējiem līgumu slēgšanas noteikumiem. Lai konstatētu, vai attiecīgais līguma noteikums ir apspriests, jāņem vērā *PTAL* 6.panta piektajā un septītajā daļā noteiktais. Saskaņā ar *PTAL* 6.panta piektajā daļā noteikto „līguma noteikums vienmēr ir uzskatāms par savstarpēji neapspriestu, ja līgums sastādīts iepriekš un patērētājam nav bijis iespējams ietekmēt attiecīgā līguma noteikumus”. *PTAL* 6.panta septītā daļa nosaka, ka „ja ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs apgalvo, ka līguma noteikumi ir savstarpēji apspriesti ar patērētāju, viņa pienākums ir to pierādīt”.

Par apspriestiem līguma noteikumiem uzskatāmi līguma noteikumi, par kuriem līgumslēdzēji savstarpēji apspriežot (savstarpēji apmainoties viedokļiem) ir vienojušies. Līdz ar to parakstīts līgums pats par sevi nav pietiekams pierādījums tam, ka līgumslēdzēji savstarpēji apsprieda katru līguma noteikumu atsevišķi (sk. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 7.marta spriedums lietā Nr.C30519003 motīvu daļas 14.punktu).

No lietas apstākļiem secināms, ka AS „Parex Banka” iesniegtie *Bankas noteikumi* ir paraugformas standartnoteikumi, kas tiek piedāvāti patērētājiem, kuri vēlas saņemt maksājuma kartes. Līdz ar to vērtējamie *Bankas noteikumi* nevar tikt uzskatīti par apspriestiem līgumslēdzēju pušu starpā.

Nemot vērā iepriekš konstatēto, ka *Bankas noteikumu* 5.1.2.apakšpunkta noteikums ir pretrunā ar līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu, kā arī normatīvajiem aktiem, *PTAC* saskaņā ar *PTAL* 6.panta trešās daļas 1.punktu kontekstā ar *PTAL* 5.panta otrās daļas 5.punktu atzīst *Bankas noteikumu* 5.1.2.apakšpunktu par netaisnīgu līguma noteikumu. Atbilstoši *PTAL* 3.panta 2.punktam gadījumā, ja nav ievērots līgumslēdzēju pušu vienlīdzības princips un ir netaisnīgi līguma noteikumi, ir pārkāptas patērētāja tiesības.

7. Papildus *PTAC* informē, ka *PTAC* ir uzdevis par pienākumu novērst patērētāju tiesību pārkāpumus vairākos citos līdzīgos gadījumos, piemēram, 2005.gada 26.maijā *PTAC* izdeva administratīvo aktu Nr.1/06-3531, ar kuru uzdeva SIA „Lattelekom” grozīt līgumu projektu noteikumus, kas SIA “Lattelekom” ļauj vienpusēji - bez vienošanās ar patērētāju - mainīt līguma noteikumus (tarifus) sakarā ar to, ka SIA “Lattelekom” patērētājiem piedāvāja jaunu tarifu plānu (Mājas tarifu), norādot, ka, ja lietotājs vēlas izmantot SIA “Lattelekom” piedāvātos Mājas tarifus, tad tarifu plāns lietotājam tiks ierīkots bez pieteikšanas. Šo *PTAC* lēmumu SIA “Lattelekom” izpildīja labprātīgi.

Tāpat 2007.gada 18.jūnijā *PTAC* izdeva administratīvo aktu Nr.33-pt, ar kuru *PTAC* uzdeva AS „Air Baltic Corporation” veikt attiecīgas izmaiņas tās aviobiļešu rezervācijas sistēmā Interneta mājas lapā www.airbaltic.lv, turpmāk patērētājiem piedāvājot iespēju izvēlēties lidojuma datuma/laika maiņas garantijas iegādi, pašiem aktivizējot attiecīgo opciju. Pieņemot šādu lēmumu, *PTAC* pamatojās uz *PTAL* 3.panta 1.punktā izdarīto patērētāju tiesību pārkāpumu saistībā ar patērētāju izvēles brīvības un gribas neievērošanu.

Vadoties no augstāk minētā un pamatojoties uz *PTAL* 3.panta 1.punktu, 3.panta 2.punktu, 5.panta pirmo un otro daļu, 6.panta pirmo daļu, 6.panta otro daļu, 6.panta trešās daļas 1.punktu, 6.panta ceturto, piekto, sesto, septīto, astoto daļu, 25.panta ceturtais daļas 6.punktu, 25.panta astotās daļas 1.punktu, *PTAC* **uzdod** AS „Parex Banka”:

- 1) pārtraukt pildīt ar patērētājiem noslēgtajos līgumos tāda paša satura netaisnīgus līguma noteikumus kā *Bankas noteikumu 5.1.2.apakšpunkts*, kurus AS „Parex Banka” un patērētāji nav savstarpēji apsprieduši;
- 2) mēneša laikā no administratīvā akta spēkā stāšanās brīža izslēgt no patērētājiem piedāvātajiem līgumu projektiem tāda paša satura līguma noteikumus kā *Bankas noteikumu 5.1.2.apakšpunkts*;
- 3) no administratīvā akta spēkā stāšanās brīža pārtraukt patērētājiem piešķirt kredītlimitu, ja tie informatīvajās vēstulēs norādītajā termiņā nav atteikušies no kredītlimita piešķiršanas piedāvājuma, un pārtraukt turpmāk informatīvajās vēstulēs patērētājiem piedāvāt šādu pakalpojuma sniegšanas kārtību;
- 4) sniegt informāciju *PTAC* par administratīvā akta izpildi pirms administratīvā akta lemjošās daļas 2.punktā noteiktā izpildes termiņa beigām atbilstoši *PTAL* 25.panta desmitās daļas noteikumiem (tai skaitā iesniedzot pārstrādāto līguma projektu).

Saskaņā ar *Administratīvā procesa likuma* 70.panta pirmo daļu, 76.panta pirmo daļu un otro daļu, 79.panta pirmo daļu un *Patērētāju tiesību aizsardzības likuma* 25.panta pirmo daļu šo administratīvo aktu adresāti var apstrīdēt Latvijas Republikas Ekonomikas ministrijā viena mēneša laikā kopš tā paziņošanas adresātiem, iesniedzot iesniegumu Patērētāju tiesību aizsardzības centrā, Rīgā, Kr. Valdemāra ielā 157.

Direktore (paraksts)
(zīmogs)

B.Vītoliņa

(...)

IZRAKSTS PAREIZS